

Klaus Bondams tale på konferencen "To verdener mødes" den 2. juni 2008

(Det talte ord gælder):

"Nøglen er samarbejde"

Tak for invitationen til at komme med et københavnerindlæg her på konferencen - det er en fornøjelse at skulle tale til mange af vores gode samarbejdspartnere med det formål at vores samarbejde skal blive endnu bedre.

Med strukturreformen i 2007 blev rollerne i planlægningen markant forandret. Amterne forsvandt, og kommunerne og staten skulle overtage deres tidligere planopgaver.

Det har først og fremmest betydet, at samarbejdet mellem kommunerne og staten er blevet styrket og udbygget, og det hilser jeg velkommen. Jeg er virkelig glad for, at Staten nu er en aktiv medspiller i udviklingen.

Samtidig er der kommet meget mere fokus på samarbejdet mellem kommunerne og de private aktører.

Også det hilser jeg velkommen, for det er fuldstændig oldnordisk absurd at skille det ad, når vi ofte har de samme mål: En bedre verden til børn og børnebørn. Vi planlægger jo ikke for vores egen skyld. Vi planlægger for fremtiden.

Men den nye planvirkelige gør, at der er meget, vi skal lære og der er meget, vi kan gøre bedre. Det gælder for kommunerne, det gælder staten og det gælder de private aktører.

Jeg vil i det følgende fokusere lidt på nogle af de temaer, som Plan09 rejser om samarbejde og udvikling af planer. Endelig vil jeg tillade mig at pege på forbedringspotentialiet - hvilke værktøjer er det vi savner, og hvad kan vi gøre for at forbedre dem, vi har?

Men først handler det om at se planarbejdet i den politiske ramme, som vi i København arbejder ud fra - Hvorfor er det, at vi gør, det vi gør?

Vi står overfor kolossale udfordringer med at løfte verdens miljøproblemer - ikke mindst på klimaområdet.

Og vi kan kun imødekomme de udfordringer, hvis vi indgår i frugtbare samarbejder på alle niveauer.

I den forbindelse glæder jeg mig jo særligt over det fine samarbejde med Regeringen om Klimakonferencen i 2009, hvor København er værtsby.

Københavns Kommune arbejder målrettet for, at vores by er den hovedstad i verden, der har det bedste storbymiljø! Et dynamisk, sundt, rent, grønt og blå bymiljø, som vi kan være stolte af. København skal være verdens miljømetropol!

Vores vision for Miljømetropolen CPH 2015 blev enstemmigt vedtaget på Rådhuset. Der er vilje og der er handling bag ordene!

F.eks. når vi siger, at vi vil være ”verdens bedste cykelby” og sætter godt 250 mio. kr. af til at forbedre forholdene for byens mange cyklister.

Men det er klart, at Kommunen ikke har mulighed for at løfte denne vision alene. Det er helt nødvendigt at samarbejde.

Og lad mig i den sammenhæng pege på behovet for, at Danmark kommer på europæisk omgangshøjde, når det gælder mulighederne for at lave en integreret by- og trafikplanlægning.

Jeg tænker naturligvis på mulighederne for at indføre trængselsafgifter. I vores Skandinaviske nabolande er man ikke så berøringsangste, og også Tyskland, Italien og Storbritannien er jo i fuld gang!

I min egenskab af formand for de europæiske storbyers trafiksamarbejde kan jeg konstatere, at det her er EU, som er den progressive part.

Så mit råd til den danske regering er: Kom dog ind i kampen!

Det andet tema, der er centralt for Københavns Kommune er byliv. Et mangfoldigt byliv tiltrækker og fastholder borgere, erhverv og turister. Et godt byliv skaber positive sociale, kulturelle og økonomiske relationer i byen. Og det er en vigtig parameter i konkurrencen med andre storbyer.

Et godt byliv en vigtig del af Københavns identitet.

København har allerede nogle af verdens bedste byrum, men vi kan og skal blive endnu bedre.

Vi ved, at gode rammer for ophold, bevægelse og udfoldelse er alfa og omega for det liv der er i byen.

Vi ved, at det gavner bylivet, når vi blander boliger, kulturtilbud, arbejdspladser og butikker.

Vi ved, at der hele tiden opstår nye muligheder og behov for at udnytte byens rum, og den viden skal vi bruge.

Vi har et frugtbart samarbejde med mange aktører om at udvikle eksisterende og nye byudviklingsområder efter bæredygtige byudviklingsprincipper på en måde, der understøtter vores tanker og visioner for livet i byen.

I det daglige arbejder vi sammen med en lang række developere og grundejere - og andre interessenter - om at opnå vores mål, særlig i områder med byomdannelse.

Jeg tænker her på for eksempel Carlsberg, Valby, Ørestad og havneområderne. Dette samarbejde indeholder både muligheder og udfordringer!

Derfor er jeg rigtig glad for, at også Plan 09 griber fat i perspektiverne i samarbejdet og kommer med en række anbefalinger til det.

I anbefaler blandt andet at udarbejde en strategi.

Københavns Kommune har en lang tradition for at udarbejde en overordnet strategi for udviklingen af et byområde, før vi går i gang med den egentlige planlægning.

Jeg kan her nævne Ørestad, hvor det strategiske arbejde har dannet grundlag for den by, der nu skyder op ud fra trafikalt set bæredygtige principper.

Og jeg kan nævne Sydhavnen, hvor kommunen sammen med developerne i området bad den hollandske tegnestue ”Soeters van Eldonk Ponec Architecten” om at udarbejde en helhedsplan.

Helhedsplanen har siden dannet fundament for udviklingen af området. Nu kan vi se de første fantastisk fine resultater på Sluseholmen med kanaler og tæt karrébebyggelse med åbne gårde. Når området er udbygget, vil vi også kunne se den grønne kile, der vil blive forbundet til Islands Brygge og Amager Fælled via en bro.

Hele denne udbygning, med anlæg af kanaler, broer og grøn forbindelse er resultatet af et samarbejde, en strategi, og en vilje blandt developerne til at indgå økonomiske aftaler for at løfte udviklingen af området.

På Islands Brygge var grundlaget for udbygningen af området også en strategi, udarbejdet i et samarbejde mellem kommunen og developeren. Den grønne kile, vandbassiner og udbygningen af infrastrukturen er en del af strategien, og finansieres af en developer for at opnå en høj bymæssig kvalitet i området.

Hvis vi går længere tilbage i tiden, var udviklingen af Fisketorvet og Kalvebod Brygge også et resultat af en sådan strategi. Men som de fleste nok vil give mig ret i så er det ikke et af de projekter, der bør fremhæves som forbillede.

For mig understreger det markedets betydning. Det er ubetinget lettere som kommune at overbevise developerne om betydningen af høj kvalitet i byudviklingen, når markedet er på vej op, end når det er på vej ned - eller har været præget af stagnation gennem flere år - det kommer til

udtryk med Kalvebod Brygge, vilkårene var anderledes da man anlagde den.

Det er i nedgangsperioder, at helhedssynet i planlægningen og samarbejdet mellem parterne virkelig sættes på prøve. Det er i de situationer, der særligt er behov for gode råd og redskaber.

Og der kan være brug for andre redskaber end dialog, for resultaterne af vores handlinger skal vi leve med i lang tid efter, at markedet er skiftet.

Et andet tema fra Plan 09 er ”Sig ikke mere end du kan gøre - og hold det du lover”.

Det er et rigtig godt råd, der gælder i alle livets forhold.

En ting der er helt central i samarbejdet mellem kommunen og developerne er, at der er tillid. Vi har alle behov for at have tillid til, at vores samarbejdspartnere mener det, de siger, og har tænkt sig at efterleve det.

I praksis er det dog ikke så nemt i forhold til byudviklingen - alene af den grund, at udviklingen ofte strækker sig over mange år.

Selvom der er de bedste intentioner, ændres forholdene undervejs.

I den politiske verden er der som bekendt kommunalvalg hvert 4. år. Der sker også ændringer på bestyrelses og direktørposter i private virksomheder - og en virksomhedsøkonomisk udvikling kan ændre sig i løbet af kort tid. Det sker jo også jævnligt, at grundejerne sælger et areal videre og folk med andre ideer kommer til.

Det så vi f.eks. på Fisketorvet. Der var indgået en aftale om, hvordan den videre forbindelse af Bryggebroen skulle varetages, men arealet blev handlet, og den ny ejer kender intet til den aftale. Det betyder at de cyklister og forgængere, der tager turen over Bryggebroen stadig møder et grusareal, som det er svært at forcere.

Tillid alene, er altså ikke altid tilstrækkeligt. Der kan blive brug for en konkret, nedskrevet aftale. Her er udviklingsaftaler en rigtig god mulighed.

”Vær åben for at planer kan diskuteres”

Igen et glimrende råd, som jeg har svært ved at se, man kan komme uden om, når man ønsker en dynamisk by og en konstant udvikling - jeg vil egentlig udvide det og sige ”vær åben for at planer **SKAL diskuteres” og vær villig til at lære af de fejl, vi også begår indimellem.**

Det koster at ændre planer - det skal vi huske. Men i Københavns Kommune holder vi os ikke tilbage med at udarbejde tillæg til kommune- og lokalplaner - eller til at dispensere fra lokalplaner - hvis vi mener, at projektet vil tilføre noget, der styrker vores by.

Også på den politiske bane sker der en konstant fornyelse af fokus.

Jeg har selv sat miljømæssig bæredygtighed øverst på dagsordenen. Jeg mener simpelthen ikke, at byudvikling i det 21 århundrede kan baseres på andet end bæredygtige principper og vi skal i Danmark gå allerforrest.

Derfor er jeg rigtig glad for det samarbejde, vi har med Carlsberg om at udvikle et bæredygtigt byområde. Det samme er tilfældet på Nordhavn.

Vi har også politisk fået et helt andet fokus på bylivet og kvaliteten af byens rum. Det offentlige rum er simpelthen for vigtigt til at overlade til tilfældighederne og de private interesser.

De seneste ti års fornyelse af byen har mange steder medført en privatisering af byens rum, som ikke inviterer til et mangfoldigt byliv. Her er der brug for, at grundejerne også tager deres del af ansvaret. I København vil vi have tilgængelige byrum af høj kvalitet, - både de offentlige og de private.

Vi vil have åbne og aktive stueetager, der bidrager til liv i byen. Hver gang et nyt projekt er på tegnbordet, skal vi spørge os selv: Bidrager vi med byliv her, eller lukrerer vi på noget, der er her i forvejen? Med den omtanke kan vi øge værdien både i det enkelte projekt og i hele byen. Som sagt, det er nogle rigtig gode temaer, Plan 09 rejser, og jeg ser frem til en konkretisering af dem.

Jeg vil dog også gerne stille spørgsmål til, om kommunerne med Planloven i hånden nu også har de nødvendige redskaber til at skabe den udvikling af vores byer, vi ønsker.

I Københavns Kommune er vi stødt på vanskeligheder. Dels med at føre vores boligpolitik ud i livet og dels med at sikre en blanding af funktioner i alle områder.

Boligpolitikken og funktionsblandingen er nogle af fundamentene for at opnå den mangfoldighed og det byliv, vi stræber efter.

Der er næsten ingen grænse for, hvad vi som kommune kan bestemme om udformningen af et hus.

Men når vi ikke kan stille krav til ejerformer og priser, har vi ikke snor i det helt fundamentale for bylivet.

Københavns Kommune har vedtaget, at der i alle ny byudvikingsprojekter skal være mindst 10% boliger, der er til at betale for fold med helt almindelige indkomster. Men vi kan kun gå i dialog, vi har ingen konkrete værktøjer til at gøre det til krav.

Også på klimaområdet vil jeg gerne ønske mig flere muligheder gennem Planloven. Vi kan stille krav om afledning af regnvand og vi kan stille

krav til bygningers energiklasse. Men vi kan f.eks. ikke stille krav om at bruge genanvendelige materialer eller tilsvarende miljørigtige løsninger. Her er der brug for nytænkning, så de visioner og strategier, vi udarbejder sammen med vores samarbejdspartnere, ikke blot baseres på tillid men også skrives ned og kan ses i de konkrete planer for området. Med vores klimapolitiske dagsorden må dette være et indsatsområde.

Det er mit klare indtryk, at vi som kommuner brænder for at udvikle vores byer. For Københavns Kommunes vedkommende kan jeg

garantere, at vi brænder for at sikre en byudvikling med fokus på bæredygtighed og et mangfoldigt byliv.

Og vi har et stærkt ønske om at fortsætte og styrke det gode samarbejde med developere og grundejere. - Og som jeg har været inde på, ønsker vi os nogle endnu bedre rammer for at kunne kvalificere planlægningen endnu mere.

Jeg håber, med mit indlæg at have bidraget til at kvalificere de konkrete værktøjer, der er så stort behov for at få udviklet. Tak for ordet.